

Od modiel a márností k živému Bohu

Lebo oni sami zvestujú... ako ste sa obrátili od modiel k Bohu, aby ste slúžili Bohu,

živému a pravdivému, a očakávali jeho Syna z nebies, ktorého vzkriesil z mŕtvych, Ježiša,

ktorý nás vychvacuje od príduceho hnevu.

1. Tesalonickým 1:9-10

Úvod

Viera vo všeobecnom zmysle slova je súčasťou výbavy človeka ako stvorenej bytosti (pozri Solas číslo 25, zima 2014, str. 27-30). Sme stvorení s touto stránkou svojej bytosti. Máme ju od začiatku svojej fyzickej existencie, lebo sa rodíme s vlastnosťou a schopnosťou veriť v zmysle definície viery podľa Listu Židom 11:1. V absolútnom zmysle slova platí, že každý má (nejakú) vieru a tiež platí, že v absolútnom zmysle slova niet neveriaceho človeka. Alebo, ako sa zvykne hovoriť: Každý má svoju vieru, čo tiež plne vystihuje túto vlastnosť ľudskej bytosti. Každý pritom verí inak. Rôzni ľudia – rôzna viera. Tak, ako sme jedineční svojou osobnosťou, tak sme jedineční aj svojou vierou, a aby sme toto, túto (stvorenú) stránku a vlastnosť ľudskej bytosti zdôraznili, nazveme ju ľudská viera.

Každý človek svoj život buduje na skutočnostiach a faktoch, ktoré považuje za pravdivé, na tom, čo je pre neho pravdou. Prijaté pravdy tvoria pre neho základ, na ktorom potom ďalej stavia, buduje svoj život. Tvoria základ, z ktorého vychádza a odvíja sa u neho všetko ostatné: jeho myslenie, konanie, fungovanie a vôbec – celá jeho existencia. Sú to fakty o materiálnom svete a prijímame ich svojimi fyzickými zmyslami. Len tieto fakty (pravdy) ale pre život a existenciu človeka nestačia. Svet, v ktorom žijeme, je svet materiálny (viditeľný) a aj duchovný (neviditeľný). Svet je kompletný a pochopiteľný len vtedy, keď berieme do úvahy obe jeho zložky. Preto pre život potrebujeme aj informácie, fakty, pravdy, ktoré fyzické zmysly nedokážu a principiálne ani nemôžu poskytnúť. Potrebujeme poznať a vlastniť aj skutočnosti z nemateriálneho, neviditeľného duchovného sveta. Všetko z nemateriálneho sveta prijímame „nefyzickým zmyslom“, a tým je naša ľudská viera. Často sa hovorí, že fakty neviditeľného sveta vidíme „očami viery“. Oči viery sú duchovné zmysly pre „videnie“ (vnímanie) neviditeľného duchovného sveta.

Tak ako fyzické zmysly nie sú stopercentne spoľahlivé na to, aby pravdivo spoznali materiálnu skutočnosť, rovnako je tomu aj v prípade očí viery. A v tom je problém každého jedného človeka. Ani jeho duchovné zmysly, oči viery, nie sú spoľahlivé. Každý človek „vidí“ neviditeľný svet inak – a tým, a v tom je to, že každý verí inak, každý má inú, svoju ľudskú vieru. Výrazom ľudská viera chceme vyjadriť aj to, že je to jednak spôsob prijímania poznania o neviditeľnom svete a jednak aj súhrn (množstvo) tohto poznania (faktov, právd).

Všeobecne v súvislosti s vierou hovoríme o *predmete* a *obsahu viery*. Rovnaké je to aj s ľudskou vierou. Aj ona má svoj predmet a obsah.

Predmet a obsah ľudskej viery

Predmetom ľudskej viery je to, na čo sa oči viery jednotlivca dívajú.

Obsahom ľudskej viery je to, čo každý jeden očami viery prijal za svoju pravdu. Je to ten súhrn faktov a skutočností z neviditeľného, ktoré jednotlivec považuje za pravdivé, ktoré prijal do svojho vedomia a ktoré vlastní v duchovnom zmysle.

Môžeme hovoriť aj o tom, čo nie je predmetom ľudskej viery, a to je to, na čo sa oči viery neďívajú, čo nevidia; alebo čo zo svojho duchovného pohľadu jednotliviec vedome alebo nevedome vylučuje, čo „vidieť“ nechce (napr. pozri Rímskym 1:18-23). V takomto prípade sa samozrejme nedá hovoriť ani o obsahu viery. Ak niekoho označíme za „neveriaceho“, máme tým na mysli, že príslušný človek nemá svoju vieru upriamenú na živého Boha.

Predmetom a obsahom ľudskej viery môže byť všeličo, a tak hovoríme o ateistoch, pohanoch, moslimoch, budhistoch, taoistoch a pod. Predmet a obsah ľudskej viery je všeobecne taký, že človeku neposkytuje spásu a ospravedlnenie pred Bohom. Je len jedna jediná viera, skrze ktorú sme ospravedlnení a spasení, a to je viera v evanjelium Ježiša Krista (do času obete Ježiša Krista to bola viera známa pod pomenovaním abrahámovská viera).

V ďalšom pozornosť zúžime na tých, ktorí majú vieru v evanjelium. Je to viera, ktorou je človek pred Bohom ospravedlnený. Je to viera, ktorá je upriamená na Boha a jeho zaslúbenia. Predmetom tejto viery je osoba a dielo Ježiša Krista a obsahom sú všetky Božie zaslúbenia, ktoré sú v ňom (Rímskym 8:32; 2. Korinským 1:19-20).

Postavenie človeka pred Bohom

Verše z Listu Rímskym 3:18-20 hovoria o tom, aký je človek pred Bohom. Nachádza sa v postavení Božieho nepriateľa, a preto je jeho údelom večná smrť a zatratenie (Ján 3:36). To všetko preto, lebo svoju vieru neupriamil na Boha a jeho zaslúbenia. To, čo z hľadiska viery potrebuje „urobiť“, je to, že, zjednodušene povedané, svoju vieru, svoju ľudskú vieru potrebuje presmerovať a upriamiť tak, aby predmetom jeho viery bola osoba a dielo Ježiša Krista a jej obsahom všetky Božie zaslúbenia, ktoré sú v ňom. Takéto presmerovanie ľudskej viery od a zo všeličoho iného k Bohu znamená uverenie v evanjelium a je súčasťou obrátenia, obrátenia k Bohu: „... zvestujeme evanjelium, aby ste sa obrátili od týchto márností k živému Bohu“ (Skutky 14:15, pozri tiež napr.: Skutky 4:4, 9:35, 11:21, 20:21, 26:18; 1. Tesalonickým 1:9).

V ďalšej časti budeme hovoriť o tomto procese „presmerovania“ ľudskej viery od rôznych márností k živému Bohu. Opätovne podčiarkneme a zdôrazníme, že ide o to, aby sa v zmysle našej terminológie a témy predmetom ľudskej viery stal všeobecne Boh a konkrétne Ježiš Kristus a jej obsahom všetky zaslúbenia, ktoré sú v ňom (Rímskym 8:32; 2. Korinským 1:19-20).

Proces „presmerovania“ ľudskej viery

Usvedčenie z viny

Keď Pán Ježiš Kristus pripravoval učeníkov na svoj odchod k Otcovi, hovoril im o Svätom Duchu, ktorý bude zoslaný (Ján 14). Okrem iného im povedal, že keď Svätý Duch príde, bude usvedčovať svet: „A keď on príde, bude usvedčovať svet o hriechu, o spravodlivosti a o súde.“

Svätý Duch zostúpil na Letnice a je stále na tomto svete prítomný a koná tu svoje dielo usvedčovania. Neobrátенých usvedčuje o tom, že ich hriechy a predovšetkým hriech neviery v Božieho Syna ich pred Bohom robia vinnými. Že človek pred Bohom potrebuje byť v postavení spravodlivého (ospravedlneného). A že tí, ktorí neuveria v Božieho Syna, budú stáť pred Božím súdom a budú odsúdení.

Usvedčovanie je výslovné dielo Svätého Ducha vo vedomí človeka a týka sa každého, kto ešte nie je veriacim v Ježiša Krista. Snahe Svätého Ducha o usvedčenie je možné odolávať a odmietat ho (Skutky 7:51). Ak sa však Svätý Duch stiahne, t.j. prestane s usvedčovaním, človek potom už nemá žiadnu možnosť obrátenia (pokánia, uverenia a následne ospravedlnenia), pretože chýba usvedčenie, chýba pocit viny.

Pod „usvedčením“ rozumieme to, že človek dôjde k presvedčeniu (pochozí a prijme), že je skrz naskrz skazený a porušený, že sa (za)choval zle, že je pred Bohom vinný a že je pravdou to, čo o ňom hovorí Boží slovo napr. vo veršoch Rímskym 3:9-18. V usvedčení človek vidí seba samého Božími očami, rozmýšľa a hľadá východisko zo svojho žalostného postavenia vinníka pred Bohom, činí pokánie. Usvedčením z hriechu celý proces, ktorý sme v tomto článku voľne nazvali presmerovanie ľudskej viery, začína. Je prvou etapou, je počiatkom obrátenia. Ako však môže byť hriešny, na seba zameraný človek spasený?

Zrodenie viery v evanjelium

V Liste Rímskym apoštol Pavol píše o tom, ako človek prichádza k spaseniu, ako je zachránený pred odsúdením. Vo veršoch 10:8-13 na prvom mieste uvádza vieru v srdci a potom vo verši 14 sa pýta: „Ale ako budú vzývať toho, v ktorého neuverili? Ako uveria v toho, o ktorom nepočuli? A ako počujú bez kazateľa?“ Sú to veľmi dôležité otázky, lebo poukazujú na podstatu procesu zrodu viery v evanjelium a na podstatu vzťahu človeka k Bohu.

Ale ako budú vzývať toho, v ktorého neuverili? Význam slova vzývať sa dá vyjadriť aj slovami: uctievať, volať na (k), modliť sa. Človek, ktorého predmetom viery nie je Boh, ktorého viera nie je zameraná na Boha, ten Boha neuctieva, nevolá k nemu, lebo jednoducho nemá vieru, že Boh existuje. Uctieva (vzýva) všeličo iné, len nie Boha vo všeobecnosti a konkrétne nie Boha Spasiteľa, nie Pána Ježiša Krista. Aby Boha uctieval, aby volal k nemu, musí najprv mať v neho vieru, musí v Boha uveriť. A to je to, na čo sa v tejto pasáži zameriavame. Chceme naznačiť, ako sa od neverenia v Boha dá prísť k viere v neho. Inými slovami: Ako dochádza k tomu, že viera človeka je presmerovaná od všelijakých márností a modiel na živého Boha Spasiteľa. Ako vzniká v srdci človeka viera v evanjelium?

Ako uveria v toho, o ktorom nepočuli? Druhá otázka nás už smeruje k jadru samotného procesu uverenia. Sedemnásty verš hneď aj odpovedá na túto otázku a vysvetľuje ju: „Tak teda viera z počutia a počutie skrze slovo Božie.“ (Evanjelický preklad: „Teda viera je z počúvania skrze slovo Kristovo.“) Viera – a na tomto mieste máme na mysli vieru v evanjelium Ježiša Krista, je teda z počutia, a to z počutia Božieho slova. Či je v preklade uvedené Božie slovo alebo Kristovo slovo, to nič nemení na spôsobe, ako vzniká viera vedúca k ospravedlneniu – Božie slovo alebo Kristovo slovo je vždy to isté Božie slovo (pozri Ján 10:10). Aby človek uveril v Boha a v evanjelium, musí tieto pravdy počuť, musí sa o nich dozvedieť a to sa deje ich zvestovaním, a to zvestovaním evanjelia.

A ako počujú bez kazateľa? Tretia otázka poukazuje na to, že sú to kazatelia, kazatelia Božieho slova, ktorí prinášajú dobrú zvesť o spasení. Samozrejme, aby človek niečo počul, musí mu to byť hovorené (kázané). Tento verš v spojení s veršom 15 poukazuje tiež na to, že sú to kazatelia, ľudia, ktorí zvestujú cestu spásy, a nie iné bytosti.

Súhrnne môžeme povedať: Spasenie je z viery v evanjelium Ježiša Krista. Je z viery v osobu a dielo Pána Ježiša Krista a vo všetky zasľúbenia, ktoré sú v ňom. Táto viera môže vzniknúť len a len z počutia Božieho slova.

Viera je z počutia

Aby sa človek obrátil k Bohu, mal v neho vieru, musí počuť evanjelium, tú dobrú správu o spasení: „Tak teda viera z počutia...“ (verš 17). Pozornosť sústredíme na ďalšie slová sedemnásteho verša: „... a počutie skrze slovo Božie“, ktoré hovoria o tom, čo potrebuje človek v evanjeliu počuť a čo mu je v evanjeliu potrebné zvestovať (hovoriť), aby mal vieru vedúcu k ospravedlneniu. Je to Božie slovo (alebo Kristovo slovo), ktoré dáva vznik spasiteľnej viere.

Sú dva hlavné spôsoby, ako človek môže počuť Božie slovo. Prvý spôsob je cez kázané evanjelium Ježiša Krista a druhý je cez zapísané Božie slovo, cez Bibliu. V kázanom (hovorenom) evanjeliu je to zrejmé: kazateľ hovorí, zvestuje a poslucháči počujú. Ale ako je to s „počutím“ cez zapísané Božie slovo?!

Všetko, čo je zapísané v Biblii, je Božie slovo. Boh v nej zjavuje celý svoj zámer s človekom a celým vesmírom, a to od jeho vzniku až po konce časov a nové nebo a novú zem. Svätý Duch svedčí o Kristovi, o jeho osobe a diele (Ján 6:63-65) a dosvedčuje a potvrdzuje pravdy zapísaného Božieho slova. To, či človek uverí či už počutému, či zapísanému Božiemu slovu, závisí od toho, či je pre neho to zapísané alebo zvestované slovo oživené Svätým Duchom. Človek, ktorý zvestovanému či zapísanému Božiemu slovu uverí, „opúšťa“ vieru, ktorú doteraz mal a ktorou doteraz existoval – a do základu svojej existencie, života, kladie vieru v evanjelium Ježiša Krista a zaslúbenia, ktoré sú v ňom.

Viera v srdci a jej vyznávanie ústami

V Rímskym 10:8-10 sú v slovách apoštola Pavla uvedené základné požiadavky na spasenie. Sú to: viera a jej vyznanie. Rovnaký dôraz je kladený na vieru v srdci a na jej vyznanie ústami.

Viera k ospravedlneniu, spasiteľná viera vzniká, ako sme písali v predchádzajúcom texte, z počutia Božieho slova, z počutia evanjelia. Boh však od toho, kto uveril, okrem viery očakáva ešte ďalší krok. Tým je vyznanie, alebo vyznávanie viery v Ježiša Krista z Nazareta, ktorá sa nachádza v jeho srdci: „(8) Ale čo hovorí z viery spravodlivosť? Blízko teba je slovo, v твоjich ústach a v tvojom srdci. To jest to slovo viery, ktoré kážeme. (9) Lebo keď vyznáš Pána Ježiša svojimi ústami a uveríš vo svojom srdci, že ho Boh vzkriesil z mŕtvych, budeš spasený. (10) Lebo srdcom sa verí na spravodlivosť, a ústami sa vyznáva na spasenie.“ Prejdime si tieto verše jeden po druhom.

Verš 8:

Pre získanie pripočítanej spravodlivosti z viery Písmo požaduje mať v ústach a v srdci slovo, a to konkrétne a presne to slovo, ktoré sa evanjeliom zvestuje. Toto slovo, spôsobujúce vieru v Ježiša Krista, treba mať v srdci a toto isté slovo (ako svoju vieru) vyznať (vyznávať) ústami.

V evanjeliu sa káže slovo viery. Týmto slovom sú Božie pravdy a fakty o Ježišovi Kristovi, o Pánovi, ktoré počúvame a prijímame – tieto sa následne tým aj stávajú našou pravdou, naplňajú naše srdce, usídľujú sa v ňom. Hovoríme, že takýto človek počutím kázaného slova uveril v evanjelium Ježiša Krista. Kázané slovo evanjelia usídlené a zostávajúce v srdci počúvajúceho tvorí obsah jeho viery. Je to slovo viery, ktoré u počúvajúceho spôsobuje vznik viery vedúcej k ospravedlneniu („Tak teda viera z počutia...“, verš 17).

Rovnako ako usvedčovanie z hriechu môže človek odmietať aj slovo viery zvestované v evanjeliu. O takejto situácii hovorí Písmo v liste Židom v tretej kapitole a v Židom 4:2: „Lebo aj nám sa zvestovalo evanjelium ako aj tamtým. Ale tamtým neosožilo slovo zvesti, pretože sa nezmiešalo s vierou tých, ktorí počuli.“ V tomto prípade ľudia slovo zvesti evanjelia síce ušami počuli, ale ho neprijali, neprivlastnili si ho. Slovo viery sa nezmiešalo s ich vlastnou vierou, nestalo sa ich vlastnou vierou, a preto nedošlo k presmerovaniu ich viery na živého Boha. Počuli zvuk slov, ale nepočuli hlas Svätého Ducha (Židom 3:7-19).

Verš 9:

V evanjeliu sa zvestuje, že Ježiš Kristus Nazaretský bol vydaný pre naše hriechy a vstal z mŕtvych pre naše ospravedlnenie (Rímskym 4:23-25; Skutky 2:31-32). A tiež to, že Pánom i Kristom ho učinil Boh (Skutky 2:36) a jemu je daná každá moc na nebi aj na zemi (Matúš 28:18). Aj toto je súčasťou viery v Ježiša Krista, viery (slova) v srdci a vyznania ústami.

Verš 10:

Viera vedúca k ospravedlneniu, viera v srdci, vzniká počúvaním Božieho slova. To, že sa takáto viera naozaj usídlila v srdci, že srdce je plné pravdy slova evanjelia, sa prejaví vyznávaním ústami. V srdci sa nachádza slovo viery a ústami sa vyznáva to slovo, ktoré je v srdci. V prípade spasiteľnej viery je v srdci veriaceho Božie slovo, slovo evanjelia, slovo viery a toto isté slovo je aj v jeho ústach, v jeho vyznaní (vyznávaní).

Vyznávanie viery je vlastne hovorenie, opakovanie, potvrdzovanie toho istého slova, ktoré bolo kázané v evanjeliu. Vyznávanie je prejav stotožnenia sa s Božím slovom. To je význam a dôležitosť vyznávania: Je to dosvedčovanie stotožnenia sa s Božou pravdou. Človek najprv uverí počutému slovu a má ho v srdci, je jeho vierou, a potom ústami hovorí to, čo má v srdci – a v srdci má Božie slovo.

Vyznávanie je stotožnenie sa s tým, čo hovorí Boh vo svojom posolstve ľuďom (2. Korinským 5:20). Pritom najprv musí byť v srdci človeka viera vedúca k ospravedlneniu a následne jej vyznanie ústami – čoho dôsledkom je spasenie v plnom význame tohto slova. Oboje (viera v srdci a vyznanie ústami) sú človeku potrebné na spasenie, lebo to, čo je v jeho srdci, to hovorí jeho ústa a čo je v ľudskom srdci, pozná sa podľa toho, čo je v jeho ústach. Keď je v jeho srdci spasiteľná viera, v jeho ústach je slovo viery a to je to isté slovo, ktoré je zvestované v evanjeliu. Takýto človek je Bohom ospravedlnený, je mu pripočítaná spravodlivosť Ježiša Krista (Rímskym 5:1-2).

Ak v srdci niet slova viery, niet ho ani v ústach. Ak oboje nie je prítomné v živote jednotlivca, tak Boh takéhoto človeka neprehlási za spravodlivého – nie je mu pripočítaná spravodlivosť z viery, hnev Boží zostáva na ňom a stále sa ešte nachádza pod odsúdením (Ján 3:18 a 36).

Úprimné vyznanie a opakované vyznávanie viery v Ježiša Krista svedčí o tom, že sa táto viera v srdci vyznávajúceho usídlila, že je jeho súčasťou a základom, na ktorom stojí a na ktorom buduje svoj život.

K viere niet inej alternatívy

Všetci ľudia majú k Bohu nejaký postoj. Pritom z hľadiska ospravedlnenia a konečného cieľa, a tým je večný život, je možný len jeden z nasledovných dvoch postojov: Je to buď postoj viery (človek verí v Boha; má vieru v evanjelium Ježiša Krista), alebo postoj neviery (človek nemá biblickú vieru v Boha; má vieru v niečo iné alebo v niekoho iného). Tretia možnosť neexistuje!

Prístup k Bohu je možný iba vierou v neho. Do jeho milosti môžeme vstúpiť len skrze vieru: „A bez viery nie je možné ľúbiť sa Bohu. Lebo ten, kto prichádza k Bohu, musí veriť, že je, a že tým, ktorí ho snažne hľadajú, je odplatiteľom.“ (Židom 11:6).

Ľudia sa často snažia zaľúbiť Bohu a prísť k Bohu iným spôsobom ako vierou. Snažia sa Bohu zaľúbiť svojimi dobrými skutkami, morálkou, charitatívnou činnosťou, životom v náboženskej činnosti a všeličím iným, ale bez viery nič z toho nie je pre Boha prijateľné. Nič bez viery v evanjelium Ježiša Krista a zaslúbení daných v ňom Boh neprijíma. Bez tejto viery všetko sú to pred ním len mŕtve skutky a hriech („A všetko, čo nie je z viery, je hriech“ – Rímskym 14:23). Bez ohľadu na to, aké dobré máme úmysly a skutky, akí sme úprimní či horliví, k viere nie je žiadna alternatíva. Bez viery sa nemôžeme ľúbiť Bohu. Bez viery je to nemožné, ale...

ale spravodlivý bude žiť z viery

Rímskym 1:17